

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Francišanska ulica šte. 6, I. nadst.,
Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta
K 21.—, za četrt leta K 10 50 za mesec K 3 50. Za Nemčijo celo leto K 46.—,
za ostalo tujino in Ameriko K 54.—.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglaš in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Česke brigade.

Med Volgo in Uralom globoko v Rusiji se nahaja česka vojska tisoče kilometrov od svoje domovine in se bojuje proti »Rdečim gardam«. Američani se vozijo preko Velikega Oceana in se izkrcavajo v Vladivostoku, da se združijo z japonskimi in kitajskimi četami ter pridejo preko široke ogromne Sibirije Čehom na pomoč. Upor Čehov zapleta Rusijo v težak in nevaren konflikt z entento. Ta je, če že ne vzrok, vendar pa povod popolni spremembi v razmerju Rusije do svojih zaveznikov od včeraj; če že ne vznok, pa vendar povod najtežjemu omalajšanju proletarske diktature v mladi ruski republiki. Nekaj oboroženih skupin avstrijskih vojnih ujetnikov, dovede mogoče do sprememb, ki utegnejo dobiti svetovno zgodovinski pomen. Kaj vse ni mogoče v zmešnjavah in grozotah te vojne?

Že prvo vojno leto se je združilo v Kijevu nekaj Čehov v »narodni odbor«, ki je imel namen ustanoviti češko kraljestvo pod žezlom ruskega carja ali kakega ruskega velikega kneza. Pričeli so snovati češke brigade, ki bi šle v boj proti Avstriji. V ta namen so vabili Čeha po čeških ujetniških taborih. Izpočetka niso imeli posebnega uspeha. V »narodnem odboru« sta bili dve stranki, ki sta se med seboj prepirali: ena, ki jo je vodil prejšnji poslanec Dürich, je bila pod varstvom najbolj reakcionarnih elementov na carskem dvoru, predvsem pod varstvom Protopopova, ki je bil minister po milosti Rasputinov; druga, ki je bila v tesni zvezi z Benešem v Parizu in Masarykom v Londonu, se je zdela ruski birokraciji sumljiva liberalnega mišljenja in dočim ji je odrekala gospodujočo birokracijo vsakršno pomoč, je pa imela protekcijo kadetskega časopisja. Češki časopisi, ki so jih razširjali po vojaških taborih, so bili polni prepisov med obema strankama, vojni ujetniki so jih odlagali nejevoljni, zato je bil tudi uspeh nabiranja le majhen. Po revoluciji so izginili s Protopopovom tudi njegovi ljudje iz narodnega odbora. Masarykova stranka, ki jo je prišel sam prenoviti v Rusijo, je imela sedaj pristo roko, in je imela, ko je bil Gučkov vojni minister in Miljukov minister za zunanje stvari podpono provizorične vlade. Agitacija se je sedaj pričela z novo silo in navdušeno razpoloženje, ki je zavladalo prve tedne po marčevi revoluciji v Rusiji, je je omogočilo razviti tudi med ujetniki, ki so delali po tovarnah, rudnikih in vaseh med ruskim prebivalstvom, kar je agitacijo prav mnogo olajševalo.

Toda že meseca maja so peterburški delavci prvo provizorično vlado odstavili; proletarijat je izsilil, da so se opustili vsi imperalistični cilji. O razdoru Avstrije, o ustanovitvi češkega kraljestva pod ruskim varstvom ni bilo več govora. Kaj so hotele sedaj še češke brigade? Zlasti Kerjenski, ki je postal namesto Gučkova vojni minister, jim ni bil naklonjen. Sestava ruske armade je bila takrat ogrožena s tem, da so se hoteli Ukrajinci, Poljaki, Esti in Leti izločiti iz ruskih vojnih čet in ustanoviti svoje lastne narodne polke; Kerjenski je na nekem inspekcijskem popotovanju na jugu to vrenje zapazil, ki ga je povzročilo omenjeno gibanje, in je kratkoma prepovedal ustanovitev narodnih polkov, med temi tudi čeških brigad. Kadeti so proti temu seveda protestirali. In ko je po ponesrečenem uporuh boljševikov julija meseca zopet naraščala moč kadetov, je moral Kerjenski prepoved preklicati. Nabiranje se je nadaljevalo. Mnogo okoliščin jim je bilo sedaj ugodnih. Marsikateremu češkemu ujetniku se je zdelo mikavneje se sprehajati po Kijevu kot prost mož v novi uniformi in z denarjem v žepu, kakor pa brez kopejke slabo hranjen, ob slabem ravnanju sedeti v ujetniškem taboru ali

za borno mezdo delati v tovarni ali rudniku. In ko je končno v novembru vstaja boljševikov palnila celo Rusijo v grozovito državljansko vojno, ko se v mnogih krajih za ujetnike ni nihče več brigal in je ostalo mnogo ujetnikov zaradi zapiranja tovarov brez dela, je gnala marsikaterega Čeha bridka beda k brigadam.

Toda že med novembarsko revolucijo so bili spopadi med boljševiki in brigadami. Že takrat so boljševiki dolžili brigade, da so posegli v državljansko vojno proti delavcem in se družili s kadetsko buržoazijo. Obdolžitev ne zveni neverjetno. Med kadeti in vodstvom brigad je obstajalo staro prijateljstvo; in novembarska revolucija, katere cilj je bil mir, ni mogla biti tem ljudem simpatična, ki so upali doseči z nadaljevanjem vojne svoj cilj, češko kraljestvo. Boljševiki so hoteli sedaj nabiranje vojakov za brigade omejiti. Pod njihovim varstvom se je osnovala med češkimi ujetniki stranka, ki se je imenovala »Češko-slovanska komunistična stranka«, izdaja v Moskvi češki list in se odločno bojuje proti brigadam. Objavila je nedavno dokumente, iz katerih je razvidno, da brigade plačujeta francoska in angleška vlada.

Po miru v Brest-Litovsku so brigade izgubile vsak zmisel in vsak namen. Bile so določene za boj proti Avstriji; kaj naj še počno, ko je Rusija sklenila mir z Avstro-Ogrsko? Sedaj so hoteli oditi preko Sibirije v Vladivostok, da bi se bili vkrcali v Francijo. Toda spraviti jih po sibirski železnici v Vladivostok, ruski vladi ni bilo mogoče; res tehnično nemogoče ob neredni železniški službi in sprči političnih zmed v Sibiriji; morda tudi politično nemogoče, ker bi bilo to povzročilo konflikt Rusije z osrednjimi državami. Na peš pohod v Vladivostok pa niti misliti ni; predaleč je, niti v enem letu bi ne prehodili pota. Brigade, ki so se umaknile na Volgo, ko so osrednje sile vkorakale v Ukrajino, so morale torej ostati tam, nezadovoljne, brez dela in sprte z moskovsko vlado. In tukaj so se jim pridružili popolnoma novi elementi: ruski častniki, ki so po razpustu ruske vojske iskali službe in plače, ruski protirevolucionarji, ki so se nadejali, da pridobe te oborožene množice za Kaljedina, Kornilova, Dutova. Igra se je posrečila. Brigade so pričele boje proti sovjetom. In čim ljutejši je postajal boj, temveč bojevnikov je prihajalo k njim iz vrst ruskih reakcionarcev. Tako so postali Čehoslovaki orodje ruskih protirevolucionarjev.

Kako se v svetovni zgodovini vendar vse ponavlja! Francoske hugenote, ki so, izgnani iz Francije, tvorili polke, da so se pod angleško zastavo borili proti Ludviku IX. za versko svobodo, je Viljem Oranjski porabil za to, da je premagal Irsko, kjer je uvedel najnesramnejšo versko tiranijo. Poljske legije, ki so se hotele boriti v vojski velikega Napoleona za svobodo svoje domovine, je porabil Korzičan za to, da je uničil svobodo Španije. Hrvate, ki so se dvignili pod banom Jelačićem, da bi branili pravice svojega ljudstva pred Madžari, sta porabila Windischgrätz in Schwarzenberg za to, da sta podvrgla vse narode države zopet oblasti absolutizma, tudi njih lastni narod. Kdor išče svojo svobodo v zvezi s tujimi tlačitelji, postane, če hoče ali ne, orodje zatiralcev.

Vredno je napora, da povemo zgodovino čeških brigad. Zakaj mi vsi v Avstriji se moremo učiti iz te zgodovine. Predvsem mora biti Čehom v pouk; da je češki nacionalizem v Rusiji postal orodje za socialno reakcijo, čim je pričel zidati svoje upanje na tuji imperializem. Za češko demokracijo utegne biti to nauk. (Zaplenjeno.)

Vsekakor je pa ta pojav tudi simptom težke bolezni naše države, ker bi sicer kaj takega ne bilo mogoče. Po vseh izkušnjah na frontah, v prehrani, in sedaj v Rusiji ni mogoč

noben dvom več, da razmerje Čehov do osrednjih držav resno slabi; v takih razmerah ne more ostati država napram po kulturi in številu drugemu narodu izmed osmih. Kaj naj torej stori? Sila ne ozdravi te bolezni; to dokazuje angleška izkušnja na Irskem. Le svoboda pridobi narod zopet državi; to dokazuje izkušnja Anglije v Južni Afriki. Naši očetje so razumeli. Ko so hoteli Ogrski gospodariti, je organiziral Klapka 1866. madžarsko legijo proti Avstriji; naši očetje so se iz tega učili, opustili so misel, da bi mogli obvladati Ogrsko, pa so ji priznali pravico državnosti in danes ni nobene ogrske legije več. Če bi bili avstrijski nemški meščani poučljivi, bi morali končno vendar uvideti, da bi demokratična rešitev češkega problema sicer morda oslabilo nemštvo v Pragi ali Plznu, toda gotovo nemštvo v Evropi okrepila. Če bi bili gospodarji te države za uk sposobni, potem bi jih morala zgodovina čeških brigad poučiti, da more ta država živeti le kot zveza svobodnih narodov.

Po »Arb.-Ztg.«

Žene vojakov, delavci in vojni dobičkarji.

Govor, ki ga je govoril finančni minister, ko je predložil parlamentu proračun, zasluži, da se še enkrat povrnemo k njemu. Če natančno prečitamo govor, dobimo bolj in bolj utisk, da je v tem groznem času naša davčna moč poverjena birokratu brez vsakršne lastne ideje. Že to, da je gospod Wimmer s posebnim naglasom poudarjal visoke plače delavcev in da je preskrbinske podpore imenoval skelečo rano v našem narodnem in državnem gospodarstvu, je priča, kakšno je duševno razpoloženje tega gospoda. Ker tudi kakor finančni minister, meščanski poslanci hujskajo proti preskrbni podpori in uganjajo hinavščino z visokimi plačami delavcev še dalje, naj predvsem povemo, da so meščanski poslanci glasovali za zakon, po katerem so se preskrbne podpore zvišale na sedanjo višino, dasi so bili na čelu samoobsebi umevno socialni demokratje v boju za to zvišanje. Ako so tedaj takrat glasovali za to, morejo sedaj, ko je draginja tako neizmerno narasla, komaj trditi, da so podpore previsoke. Prav tu se pokaže, da so takrat bili v duši zoper zakon, toda le iz strahu pred socialno demokracijo se niso upali, glasovati tako, kakor bi bili radi glasovali. In zakon je vendar vlada sankcionirala! Ali je mar že takrat imel znake »skeleče rane«? Še manj pa moremo pojmiti, kako more v tem letu ko so se vse potreščine tako silno podražile, priti vlada do trditve, da so preskrbne podpore za državo neznosne. Ne maramo gospodu finančnemu ministru Wimmerju ali kakemu debelemu meščanu privoščiti, da bi živel z dvema kronama ali še manj na dan. Naj vpraša svojo strežnico, če bo mogla živeti s svoto, ki je danes določena kot preskrbna podpora, da mu bo stvar gospodarsko pojasnila.

Dočim je gospod Wimmer ubiral na spodaj taka odločna pota, molči o drugih »višjih« plasteh popolnoma. Mislili smo, da bo, če je že govoril o visokih plačah, izpregovoril tudi besedico o vojnih dobičkih agrarcev in buržvazijcev. Ali to ni »skeleča rana«? O vseh mogočih davkih govori gospod Wimmer in očita poslancem, da niso še rešili davčnih predlog, ki jih je predložil. Le enega davka, ki so ga že povsod drugod uvedli, in ki bi sam izplačal njegove fraze, ne omenja: imovinskega davka. Lani se je sicer poklonil pred tem davkom, ko je rekel, da ni načelno proti uvedbi takega davka. Topot pa popolnoma molči o njem. Zato pa dela poslancem račune, za koliko so v Avstriji indirektni davki manjši, kakor na pr. na

Angleškem. S takimi umotvori se upa priti finančni minister pred avstrijski parlament. Ako primerjamo avstrijske in angleške davke, tedaj moramo pred vsem povedati, da dosednji vojni dohodki Anglije ne znašajo nič manj kakor 60 odstotkov direktnih davkov in da so indirektni davki in carine pokrili v zadnjem proračunu 17 odstotkov skupnih dohodkov. Direktni davki se v vojni višajo od leta do leta, tako da danes plačajo najvišji vojni dohodniki nič manj kakor 42 odstotkov dohodkov kot dohodninski davek, in dohodninski davek ter davek na vojne dobičke ne prinašajo nič manj kako okolo petnajst milijard kron. Naj bi gospod Wimmer posnemal ta angleški primer, delavci mu bodo radi sledili.

Cel avstrijski davčni sistem je osnovan na napačni podlagi. Indirektni davki nesejo kljub nezasiščenemu zvišanju manj kot v mirnem času. Kljub izrednemu zvišanju davka na žgane in na pivo ter nanovo uvedenega davka na užgalice so se dohodki iz vseh davkov za porabljenje od 418 milijonov v letu 1913 zmanjšali v letošnjem letu na 263 milijonov. Kaj koristijo največji poviški, če pa pada konsum obdavčenega blaga? Davki na konsum ne morejo v vojni donositi ničesar, tedaj ne morejo tvoriti podlage financam, prometni in produkcijski davki pa ogrožajo gospodarstvo ne le za sedanjost, temveč še bolj za bodočnost. Pomoc more priti od izdatnega povišanja direktnih davkov, od obdavčenja posestev in imetja. Da bi meščanstvu nasul peska v oči, se je gospod Wimmer spravil nad delavce in žene vojakov.

Narodna politika v Avstriji.

Znanstvena revija nemške socialno demokratične stranke v Avstriji »Der Kampf«, prinaša izpod peresa sodruga Friderika Austerlitzja zanimiv članek, ki razpravlja o narodnem vprašanju zlasti v Avstriji. Iz aktualnega članka posnemamo naslednje:

Geslo o »skupni pomoči v skupni stiski« je le prazna fraza. Saj so se ravno v tej skupni stiski kar najbolj pomnožila nasprotja med narodi. Vsaka taka skupna stiska je rodila pri narodih, ki so bili drugod interesirani protizvezo in naravna posledica razmerja takih sil je morala biti svetovna vojna. To se da prenesti tudi na razmere v Avstriji. Ta nasprotja se ne poravnajo nikoli in stara Avstrija je vbodoče nemogoča. Narodnostna država mora biti sposobna, da se preobrazi, da izpolni hrepenenje vseh narodov po samostojnosti in neodvisnosti, ali pa mora biti pripravljena na to, da bo masa tistih, ki to dosedanja državo zanikujejo, postajala vedno silnejša in da ljudstva vsesplošno obupajo nad državo, ki ne more ne živeti in noče umreti. Ali postane Avstrija zveza svobodnih in samosvojih narodov, ali pa je ne bo! Nemci morajo spoznati to, in potem se bo preobrazba izvršila gladko in brez bolečin; ali Nemci so še daleč od tega spoznanja, Nemci so res dali v tej vojni, česar drugi narodi niso dali: navedenja. To pa zato, ker smatrajo vojno kot boj za svetovni položaj Nemčije! Povsem drugače je s slovanskimi narodi; pri teh je narodna ideologija v hudem navskrižu z avstrijskim patriotizmom in Nemci nimajo nikakega čuta za tragični konflikt, v katerega so vrženi mnogi narodi Avstrije in Ogrske: da so bili namreč prisiljeni streljati na brate! In sedaj zahtevajo Nemci plačilo. Hkratu se pa oglašajo drugi nemški narodi in računajo drugače. Niti ne oporekajo, da so slabi patriotje, da ni pri njih predpisane navdušenja za Avstrijo. Pravijo enostavno, da jim je domovina mačeha. Nimajo srca za njo, ker Avstrija ni imela srca za nje. Ne sramujejo se, če jih označujejo za veleizdajalce, ker menijo, da država, ki zahteva zvestobo, mora tudi sama vršiti zvestobo. Patriotizem ni naravna obveznost človeka. Dokler v narodnostni državi tega ne razumejo, more država računati le na patriotizem tistih, ki po pokolenju, številu in državni uredbi uživajo prednosti. Drugi ne vidijo zmisla v patriotizmu. »Patrioti« dobe seve vse državne pravice, nasprotno pa zahtevajo drugi, da naj država najprej zadovolji njih zahteve, ako hoče, da bodo patriotični. Če oni prvih ne nagradijo, odrekajo patriotizem. Če jih nagradijo, pa ti drugi občutijo to še ostreje kot zapostavljanje. Če se Nemci ne proglasijo kot vodilen narod in se jim ne da do take predprave, žugajo z odpadom in država bi izgubila nje, ki so edini stebri. Ali Nemcem se more dati le to, kar se Slovanom jemlje. Kako pa naj se ti poslednji pridobijo za patriotizem, če ne le nič ne dobivajo, ampak se jim še jemlje? Problem se zdi nerazrešljiv in je tudi: to je kriza države avstrijske, ki je po tej poti ni možno ozdraviti! Ali pa more država živeti, če jo priznavajo samo Nemci, a drugi so v upor proti njej? Toda, tu ne gre za uporno mišljenje, marveč gre za notranje odvrčanje od države, ki se je že polastilo vseh slovanskih narodov v Avstriji in proti kateremu ni leka na polju političnih preganjanj! Narobe: preganjanja le še jačijo mišljenje. Res je, da more država zadušiti vsako kritiko, more ustavljati časopise, prepovedovati zborovanja,

more dati streljati, ne da bi se zvedelo za to. In to je delala v zadostni meri. Ali, država, ki jo zanikuje večina državljanov, se ne more vzdržati že v navadnih časih zgodovine, kakor se ni n. pr. vzdržala monarhična državna oblika, kjer je večina državljanov izgubila vero v nje koristnost in potrebo. Kako pa naj država po vojni rešuje neizmerne svoje naloge, ki jih je možno reševati uspešno le z vsemi njenimi silami, z združenjem vseh moči, če jo večina prebivalstva enostavno noče?

V drugem delu svojih razmišljanj oporeka avtor »apologetom stare Avstrije«, ko trdi, da so narodna stremjenja Slovanov nezdržljiva z obstankom Avstrije, in zavrača njihov zaključek iz te trditve, da se morajo zato Slovani odreči svojim stremjenjem! Pravi doslovno: »Za njih je seveda ta zaključek prepričevalen in samoobsebi razumljiv, ali, stvar je taka, da — ne imponira nikomur. Kajti za one druge obstane Avstrije ni nikako aprioristično dejstvo, ki bi ga ne bilo treba šele dokazovati in na katerem ne bi smel nikdo dvomiti; priznavajo obstanek Avstrije le tedaj, če ta pripoznava njih obstoj — kot obstoj svobodnih in samostojnih narodov. Kako sodbo bi morala izreči zgodovina o narodnostni državi, o kateri nje občudovalci priznavajo, da ni zmožna, da bi izpolnila hrepenenje narodov, ki je nerazrešljivo spojeno z njihovim bistvom, o državi, ki ne more biti označba narodnostne države, ki mora ostati ječa za narode. Tisti, ki branijo tako narodnostno državo, jo v resnici najhujše obsojajo!«

Če se Avstrija, kakor je bila in je, predstavlja kot nekaj po naravi danega, na čemer ni dovoljeno nič preminjati, potem bi pomenjalo to nič več in nič manj, nego zanikati razvoj z ozirom na narode. Po vsej Evropi vidimo, kako narodi zahtevajo svojo samostojnost in neodvisnost. In prav Nemci so, ki pospešujejo le — tako osvoboditev narodov. Ravno nemški meč vihira po svetu, seka stare vezi in pripravlja prostor za nove tvorbe. Zgledi so Ukrajina, Poljska, Litavska in Kuronska. Pri vsaki ustanovitvi kake nove države kumujejo sedaj Nemci. Zakaj, o tem tu ne govorimo, zadostuje pa, da priznavajo gonilno silo narodne ideje, da jo priznavajo kot državotvorno dejstvo. Ali pa mislijo, da se ta poplava ob mejah avstrijskih dežel zaustavi? Ali se morda Čehi — ta narod najrazviteje samozvesti — vdaajo v vlogo podrejenega naroda, ko vidijo, da se veliko manjim in nezrelejim narodom priznava samostojnost? Ali mislijo, da bodo slovanski narodi na jugu vdano nosili usodo, kakor da jim je usojeno po božji previdnosti, da so stlačeni v štiri tuje državnosti, ter da se iz lastne volje odrečejo ujedinjenju svojih sil, ki jih more edino usposobiti, da se vspno višje? In to edino zato, ker si stari Avstrijci ne morejo predstavljati kake nove Avstrije. Ali se misli, da se svetovna zgodovina boječe umakne pred političnimi individualnostmi avstrijskih kronovin? Nova Avstrija mora priti, ker stara je mrtva!

Oni, ki hvalijo sedanjo narodnostno državo, namreč Avstro-Ogrsko, menijo, da je malim narodom le v korist, ker bi bili sicer primorani gospodarsko le životariiti. Austerlitz ne oporeka temu, pač pa zaključku, ki ga ti izvajajo. Čim bolj se je kak narod razmahnil, čim višje se je povzdignil v gospodarstvu, umetnosti, tem lažje stremi za tem, da temu razvoju pridobi političnega izraza, da pridobi državno samopravnost. Narodnostna država je le tedaj višja forma skupnega življenja narodov, če sloni na svobodi narodov, če jim jamči narodno neodvisnost v mednarodni zvezi. Narodnostna država mora biti zveza svobodnih narodov, ki se ne zadovoljujejo s tem, da izvajajo svojo upravičenost iz minulosti in da svoj obstanek opira na silo. Avstrija bi mogla spoznati že na razvoju stvari v Rusiji, kam sili sedanji čas.

Ne bi izlaska pritrdil temu idealu nove Avstrije, če bi bil nemškemu narodu Avstrije res na škodo. V resnici pa bi bila nova Avstrija, kot zveza svobodnih, neodvisnih samostojnih držav najplodnejša nemška politika; edina, ki omogoči Nemcem v Avstriji demokratičen napredek. Ideal današnjih nemških meščanskih strank pa je ta, da se ohrani to, kar obstoji. Nemci teže po najreakcionarnejšem idealu; posnemajo zgled madžarskega gospodstva nad »narodnostmi«. Že na sebi je prebedasta misel, da bi se moglo s toli razvitimi Slovani Avstrije ravnanj tako, kakor ravnaajo na Ogrskem s Slovaki in Rumuni. Ali tudi smrtna ura ogrske lažnjive narodnostne države bo kmalu bila! Nemcem je na izbero: ali, da zedinijo vse svoje dele in opremijo to enotnost z neodvisnostjo in samostojnostjo; ali pa se izčrpajo v boju za položaj »vodilnega naroda«, v boju, ki je že sam po sebi brez nade na uspeh.

Nemci zasledujejo krivo narodno politiko, ki je kriva tudi za Avstrijo. Njihova volja je slepa, ker ji nedostaja spoznanja. Avstrijski »državni narod« ne razume svoje države! Nekdaj so bili v Avstriji Nemci prvoborniki svobode, dočim so se Slovani upirali svobodnosti preobrazbi države. Danes je nasprotno: vsi slovanski narodi so demokratičnega mišljenja, dočim se Nemci — kolikor prihaja v poštev njih meščanstvo — trdovratno upirajo vsakemu demokratičnemu napredku. Vsako primerjanje med politično ideologijo Čehov in Nemcev je v sramoto za te poslednje. Značilno je že to, da imajo Čehi le svoj veliki cilj pred očmi, dočim Nemci postavljajo svojo stvar le na naklonjenost od zgoraj in se ra-

dujejo tudi na najmanjši koncesiji. Za Slované je splošna in enaka volilna pravica nekaj samoobsebi umevnega, za Nemce pa še vedno strašilo. Narodna politika Čehov zahteva demokracijo, nemška pa — privilegije! Tako prihajajo Nemci s svojo krivo narodno politiko v neznosen konflikt: če hočejo biti narodni, morajo biti nedemokratični, če pa hočejo biti demokratični, morajo biti protinarodni! Narod, ki ni demokratičen, si sam odteza možnosti razvoja! Pri Čehih je možna enotna narodna fronta, ker se družijo v znamenju demokracije; pri Nemcih pa ni, ker naj bi se zedinili za ohranitev privilegijev!

Nemci se bahajo s svojo nesebičnostjo in udanostjo s svojo skrbjo za obstanek Avstrije. V resnici pa je ta njih nesebičnost v pogubo Nemcev in države. Za Nemce, ker jim jemlje narodni ideal, za državo, ker ji vceplja reakcionarstvo. Če bi pa narodnostna država spoznala svoj poklic in če bi Nemci začeli prav misliti na se, bi prišel na pravo pot tudi razvoj Nemcev, kakor tudi vseh drugih narodov. Avstrija ne more ostati taka, kakršna je! Proti temu se upirajo narodne in demokratične potrebe. Zato je edino pravilna narodna politika tista, ki se ne opira na dosedanje Avstrijo! Kajti, ta obzirnost bi veljala umirajoči in preživeli Avstriji in bi ovirala nastajanje nove, ki mora biti boljša! Tvoriti jo morejo svobodni narodi, ne pa da bi bili vkovani narodi nje — podnožje!

internacionala bo zmagala

Najnovejši pojavi v vseh socialističnih strankah, ki jemljejo meščanstvu upanje v smrt delavske internacionalne, oživljajo v nas mogočno vero v zmago, v skorajšnjo zmago internacionalne. Ti pojavi pa smejo navduševati k nadaljnjemu delu zlasti one činitelje v socialističnih vrstah, ki jim vsi vojni dogodki in vsi grehi socialističnih strank niso mogli izriniti vero v zmago proletarske internacionalne, ki se je ne da več ugonobiti. Stališče, ki so ga zavzeli ob začetku vojne srbski in italijanski socialisti in ruski boljševiki se je izkazalo kot edino pravilno in častno za socialistične stranke in za tradicije proletarijata. Nastopi vlad posameznih držav tekem vojne so to stališče sankcionirali. Vojna in njeni dogodki so odkrili vsakomur staro rezko resnico, da sme iskati proletarijat svoje zaveznike le pri proletarijatu. Stranke, ki uče delavstvo te resnice in ga vodijo po tej poti so izvršile v polni meri svojo dolžnost napram delavstvu in napram svojim socialističnim stremjenjem. Kdor je izgubil vero v internacionalo, je izgubil vero v socializem. Je izgubil jasev vpogled v pogoje mednarodnega izkoriščanja, ki vodijo direktno v delavsko internacionalo, ki je živeča in bo živeča, bo zmagala, ker mora zmagati.

Manjšine v socialističnih vrstah, ki so odobravale nastop srbskih, italijanskih in ruskih socialistov, postajajo v svojih strankah vedno močnejše in vplivnejše. Ponekod so že postale večine in prevzele vodstvo strankine taktike. Na Češkem so se izrekli za internacionalo celo češki narodni socialisti. Poljski socialisti so se naveličali sedeti pri skupni mizi s poljsko šlaho. Po internacionali hrepenijo češki socialisti in med nemškimi sodrugji si pridobiva levica vedno večjo moč. Odurni nastop vseh meščanskih strank in vsega evropskega imperalizma proti ruski sovjetski socialistični republiki, bo pospešil razvoj v internacionalo. In ta internacionala prihaja, prihaja s hitrimi koraki v zadoščenje in tolažbo onim, ki so bili radi vere vanjo zasmehovani celo od svojih lastnih tovarišev.

Na Nemškem se majoje tla Scheidemannu in boljinbolj se bliža delavstvo neodvisnim socialistom. Na Francoskem se je pridružilo delavstvo manjšini in napravilo iz nje večino v stranki. Resolucija predlagana po sodrugu Longuetu na zborovanju francoskih socialistov, ki smo jo objavili v četrtek, je v tem oziru jasna.

Torej prava pravcata zmaga internacionalne, ki je smejo biti veseli vsi resnočuteči socialisti. Zmaga internacionalne kot take in zmaga mnenja, pametnega mnenja nad protiboljševiško agitacijo vseh meščanskih in vseh napol socialističnih strank. — Trda je bila pot, toda vendarle prihaja delavstvu nova luč. Naj nas le obrekujejo. Naj se nam le smejejo. Mi ostanemo i nadalje na svojem starem mestu in trdimo še z večjim prepričanjem kakor dosedaj, da je edini spas delavstva v mednarodnem socializmu in da nam more le socializem zagotoviti trajen mir in prinesiti seboj obenem rešitev vseh narodnih problemov.

Vstrajajte sodrugji tudi vi vsi z nami v tem boju in zmaga bo naša.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo

Dunaj, 9. avgusta. Uradno se razglša: Na italijanski fronti je artiljerijski ogenj zlasti v ozemlju Sedmih občin narasel do izredne sile. V Albaniji je bojno delovanje znatno ponehalo.

Angleško-francoska ofenziva.

Berlin, 9. avgusta. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta; Med Ysero in

Avro ponoči živahen topovski ogenj. Jugo-zapadno Yperna in južno Lyse so močni artiljerijski pripravi sledili delni napadi, ki so bili zavrnjeni. Ob Anceri in Avri je včeraj savažnik napadel z močnimi silami. Vsled goste megle se mu je posrečilo, da je s svojimi oklopnimi vozovi vdrl v naše infanterijske in artiljerijske črte. Severno Somme smo vrgli sovražnika v protinapadu zopet nazaj. Med Sommo in Avro smo v protinapadu ustavili sovražni maskok vzhodno črte Morcourt = Harbenieres = Fresnoy = Contoire (približno 25 kilometrov vzhoda Amiens). Sovražnik si je pripobiti kakih 10 kilometrov ozemlja. Izgubili smo nekaj vjetnikov in topov. V sovražnih vrstah se bore Angleži z avstralskimi in kanadskimi pomožnimi četami in močni francoski oddelki. Nad bojiščem smo sestrelili 30 sovražnih letal. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: V posameznih odsekih ob Vesli artiljerijski boji. Izvršili smo uspešna podjetja ob obeh straneh Braisne in v Champagni severno Souaina.

Berlin, 9. avgusta zvečer. Med Sommo in Avro se boji nadaljujejo.

Italijanski letalci nad Dunajem.

Dunaj, 9. avgusta. Danes med 9. in 10. uro dopoldne je priletela od juga skupina 8 italijanskih letalcev na dunajsko mesto. Krožili so v veliki višini nad mestom ter metali listike z veleizdajalsko vsebino. Prebivalstvo je ostalo popolnoma mirno. Za obrambo se je vse potrebno ukrenilo.

Dunaj, 9. avgusta. Kar smo že dolgo smatrali za možno in pričakovali, se je zgodilo: sovražni letalci so krožili nad Dunajem. Oblasti so izdale že pred enim letom navodilo, kako naj se zadrži prebivalstvo o priliki letalskih obiskov. Letalska tehnika je danes silno razvita. Lete lahko tako visoko, da jih obrambni topi komaj dosežejo. Če že veliki Zeppelin napadejo angleška mesta, je toliko lažje za mala letala, ker jih v veliki višini komaj vidimo. Tako so tudi naš današnji obisk spoznali šele takrat ko je bil že nad Dunajem. V tako višini more priti le letalo brez bomb.

Dunaj, 9. avgusta. Korespondenčni urad objavlja vsebino enega letaka: »Spoznajte Italijane! Če bi hoteli, bi lahko zmetali na Vas nešteto bomb, toda mi Vam prinašamo le pozdrave laške trobojnice. Mi Italijani se ne vojskujemo z meščani, z ženami, starci in otroci. Mi se vojskujemo le z Vašo vlado, ki je sovražnica svobode, z Vašo vlado, ki Vam ne more dati ne kruha ne miru. Dunajčanje! Pravi, da ste inteligentni ljudje, toda odkar ste oblekli prusko suknjo, ste postali pruski surovi. Ali hočete nadaljevati vojno? Z odločilno zmago je tako, kakor z ukrajinskim kruhom: Pričakujete je, a umirate, predno pride! Premislite, meščani, kaj Vas čaka. Živela svoboda, živela Italija, živela ententa!« — Druga dva letaka, izmed katerih ima eden d' Anunzijev podpis, imata še bombastičnejšo vsebino, ki popolnoma odgovarja laškemu čustvovanju. Novega ne povedo nič. Prebivalstvo monarhije je imelo dovolj časa, da spozna fraze laškega časopisa. Lahki, ki so že spočetka vojne metali bombe na otroke, žene in starčke v Trstu in Ljubljani, hočejo tem priznati! Vsi narodi monarhije poznajo Lahe, ki sedaj navaljujejo nad nje z moralno ofenzivo. A doživeli bodo razočaranje.

Dunaj, 9. avgusta. Iznad Dunaja so se vračali italijanski letalci v smeri proti Wiener-Neustadtu. Nad Steinfeldom je eno italijansko letalo padlo na tla ter popolnoma pogorelo. Posadka letala je ušla ter se skriva. Policija je pobirala italijanske letake. Občinstvo je letake plačevalo celo po 20 kron. Daljava, katero so letalci preleteli, znaša približno 500 kilometrov. Leteli so najbrže preko Jadranskega morja, da se izognejo fronti.

Nekaj minut pred enajsto uro je s severa priletelo nad Ljubljano 6 italijanskih letal. Naši obrambni topovi so jih sprejeli z močnim ognjem. Leteli so v veliki višini ter so odpluli v zapadno - južni smeri.

Angleška poročila o ofenzivi.

London, 9. avgusta. Kakor je izvedel Reuterjev urad, traja prodiranje angleško-francoskih čet dalje. Na nekaterih mestih so napredovale sovražne čete do 18 kilometrov. Naši oklopni vozovi in tanki delajo pot proti rajočim četam. Naše čete so dospele danes do Chaulnes. Dosedaj smo vjeli nad 10.000 Nemcev.

London, 9. avgusta. Lloyd George je na svojem potovanju v Wales dospel sinoči v Cardiff. Sprejela ga je ogromna množica ljudstva, kateremu je prečital ravnokar dospele brzogajke z bojišča. Ob burnem pritnjevanju občinstva je vzkliknil: »Predri bomo!«

Clemenceaujevi zadnji napor.

Ženeva, 9. avgusta. Glasom poročila »Petit Journala« se je ministrski predsednik Clemenceau izrazil, da so sedanji napor Francije poslednji v tej vojni. Clemenceau smatra, da je vpoklicanje letnika 1920 zadnji potrebni vojaški ukrep.

Vesti iz Rusije.

Ruska revolucija v nevarnosti. Iz Berlina se brzogajno poroča: »Berliner Tageblatt« poroča o izredni skupni seji centralnega odbora sovjetov vse Rusije, moskovskih sovjetov, delavcev in poslancev Rudece garde. Poslopje je bilo obdano od Rudece garde, ki je ves promet omejila samo na nasprotno stran ceste, ter kontrolirala vstopnice k seji. Na odru je bilo postavljenih več vrst stolov, pred njimi dolga miza za predsedstvo in majhna miza za govornike. Večina odposlancev, moski in žene, so tipični zastopniki ruskega proletariata v vsakdanji obleki. Poročevalec slika nato prihod Ljennina. Naenkrat je zadonel bučen aplavz. Hitrih korakov je stopil majhen mož z naglimi kretnjami na oder ter sedel sredi med svoje tovariše. Takoj mu je bila podeljena beseda. Ljennin je v svojem govoru najprej opozarjal, da je sovjetska vlada že od nekdanj smatrala zadnji teden pred zetvijo za najtežavnejši čas. Ta čas je sedaj nastopil in nevarnost se je podvojila. Nato sporoča Ljennin, da se je angleško-francoskemu imperializmu ravnokar posrečil nov udarec. Posrečilo se mu je doseči v sovjetu v Bakuju večino proti boljševikom in proti delu socialnih revolucionarjev leve, ki drže z boljševiki ter doseči sklep, poklicati angleške čete, da naj varneje Bakau proti nemškemu imperializmu. Položaj v Kavkaziji je zelo resen. Ljennin nadaljuje: Z Nemci je bilo treba skleniti zelo poniževalen mir in v pokrajinah, ki so od Nemcev zasedene, se bo organizacija sovjetov morala pač zopet odpraviti. Kljub temu grozi ruskemu socializmu trenutno večja nevarnost s strani drugih skupin imperialistov. Nemčija ni nikdar protestirala proti odpravi privatne lastnine glede zemljišč. Tako obstoja s te strani možnost, da se vsaj na delnem ozemlju sovjetske vlade vzdrži socializem. Angleško-francoski imperializem pa ogroža sedaj sovjetsko republiko s tem, da pošilja čete na murmansko obal in da podpira češko-slovaško vstajo proti revoluciji, in sicer v Bakuju, Turkestanu in na mnogih drugih mestih ter da podpira tudi čete Aleksejeva. Ljennin je govoril nato o globokem izmučenju in vojnem naveličanju med ruskim narodom, kar je bilo krivo, da so Rusi podpisali brest-litovski mir. Ne gre pa, da bi ostali v zmoti. Z močnim naglasom je zaklical Ljennin v dvorano: »Proti naši volji imamo zopet vojno. Stojimo zopet sredi v vojni in ta vojna bo odločila o usodi revolucije. Zato moramo storiti vse, da se bojimo proti utrujenosti ruskega ljudstva in da to utrujenost premagamo.«

Nemško-ruski odnošaji. Moskva, 9. avgusta. O značaju nemško-ruskih odnošajev pišejo »Izvestija«, glasilo sovjetske vlade: Nemški politiki so praktiki in morajo računati z dejstvi. Dejstvo je, da Rusija sovjetov ne postati orodje nemškemu imperializmu proti angleškemu imperializmu. Dejstvo je, da interesi sovjetske Rusije odločno zahtevajo, da se zavrnejo vsi poskusi, da se iz Rusije napravi nova vzhodna fronta, fronta, ki bi bila obenem naperjena proti Rusiji in proti Nemčiji. To je okvir za naše odnošaje napram Nemčiji.

Nemci zasedli Vitebsk in Smolensk. Iz Varšave se brzogajno poroča: Med nemško in sovjetsko vlado je bila sklenjena pogodba, vsled katere se je vzhodna meja nemškega okupacijskega ozemlja preložila dalje proti vzhodu. V zvezi s preložitvijo meje so nemške čete zasedle Vitebsk in Smolensk.

Položaj v Vladivostoku. Iz Vladivostoka v Moskvo dospel kurir poroča, da se mesto že nekaj dni nahaja v japonski oblasti. Že štiri tedne trajajo vojaški transporti. Dnevno se izkrcavajo japonske, angleške in kitajske čete. Tudi za varstvo na Kitajsko odposlane angleške in francoske čete se udeležujejo akcije.

Boj proti Čeho-Slovakom. »Secolo« javlja iz Londona: Položaj v Sibiriji je skrajno resen. Pred dvema mesecema je bilo v Sibiriji le približno 7000 oboroženih nemških vjetnikov, sedaj jih je nad 30.000, a nekaj jih še čaka orožja, da napadejo Čeho-Slovake, ki pri Vladivostoku niso tako številni, kakor se trdi. Nemške čete se koncentrirajo ob Volgi, da nastopijo skupno z rudečimi gardami proti Čeho-Slovakom.

Nemčija in Rusija. Berlin, 9. avgusta. V poučenih krogih se zatrjuje, da zaradi dogodkov v Rusiji ni Nemčija storila nikakih političnih ali vojaških ukrepov. Nemčija ostane strogo nevtralna. Ni še odločeno, da-li se nemški diplomatični zastopnik dr. von Helfferich še vrne v Rusijo.

Politični pregled.

— Preki sod na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem odpravljen. Zaradi nekaterih dogodkov pri vojaštvu je razglasilo graško vojaško poveljstvo za celo ozemlje, spadajoče v področje graškega vojaškega poveljstva, vojaški preki sod. Gotovi krogi so hoteli podrediti prekiemu sodu tudi delavce v vojnih obratih, ako bi vsled lakote ne hoteli opravljati svojega dela. Tako so nalepili tudi v teh obratih letake, ki so naznanili preki sod in pretili delavcem, da jih bodo v slučaju stavke sodili po prekiemu sodu. Šele tri tedne za tem je graško vojaško poveljstvo, vsled protestov socialno demokratičnih dnevnikov, ki so razložili nedopustnost take odredbe, za delavstvo v vojnih obratih to odredbo preklicalo. Sedaj je odpravljen preki sod, glasom graškega vojaškega poveljstva, na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem tudi za vojaštvo.

— Hochenburger — mrtev. Zloglasni minister, državni poslanec in bivši graški občinski svetnik je na Dunaju umrl. Predobro ga poznamo, da bi pisali o njem dolge posmrtnice. Le nekaj podatkov. V vsem svojem političnem življenju je bil velik nazadnjak. Že kot graški občinski svetnik in podžupan je videl povsod le posedujoče sloje in roval proti delavstvu. Ravnotak je bil tudi kot državni poslanec in nič boljši kot justični minister, kar je postal leta 1909. pod Bienenrhom. Bralcem je gotovo še v spominu, kako je leta 1911. provociral Hochenburger v parlamentu s svojimi debatami o draginjskem vprašanju, kar je razburilo dalmatinskega delavca Njegusa, da je streljal nanj z galerije. Kroglja je zgrešila svoj cilj, atentator pa je umrl v ječi... Nepozaben pa nam ostane Hochenburger kot Stürgkhov justični minister, ko je teptal zakone in pravice na najkrivičnejši način.

— Letos baje ne bo prebiranja. V nekaterih listih so se v zadnjem času širile vesti, da namerava vlada letošnjo jesen poklicati na prebiranje vse črnovojniške obvezance v starosti od 25. do 48. leta. Kakor se sedaj službeno poroča, so te vesti neosnovane, ker vlada v tem smislu baje ne namerava ničesar ukreniti.

— Casu primerna skrb. Nedavno so javili listi, da je predsednik württemburskega muzeja, profesor dr. Pazaurek, podal nasvet, kako naj bi se izdelovale vladarske krone, da bi ne bile pretežke. »Der Friede« pripominja k temu poročilo: Vprašanje je vsekakor važno in ni se treba posmehovati čudni skrbi, ki morebiti tare danes kakoga nemškega profesorja. Kajti faktično je eden izmed najvažnejših problemov bodočnosti, da se vladarske krone izdelata tako, da narodom ne postanejo pretežke.

— Hrvati za svoje pravice. Kakor se iz Budimpešte naknadno poroča, je poslanec baron Rajačić v imenu hrvatske delegacije koncem svojega govora v ogrskem državnem zboru podal naslednjo izjavo: »Hrvatski poslanci so že izjavili, da se razprave in glasovanja o tem zakonskem načrtu iz državnopravnih razlogov ne bodo udeležili, ker oznamenilo »kr. ogrski honved« ne odgovarja nagodbnim določbam (ministrski predsednik dr. Wekerle: »Oho!«). Ministrski predsednik je v svojem odgovoru podal izjavo, ki ne odgovarja določilom hrvatskih temeljnih zakonov, izjavo, katero na Hrvatskem nikdar nismo smatrali za pravilno in jo tudi v bodoče nikdar ne bomo«. Ministrski predsednik dr. Wekerle: »Bomo videli!« Poslanec baron Rajačić: »Mi bomo vztrajali a stališču, katero smo opetovano povdarjali.«

— Socialistični kongres v Haagu. »Le Journal« poroča, da se bo od 8. do 12. novembra letošnji vršil v Haagu socialističen kongres. O izdajanju potnih listov za udeležnike kongresa bo francoski parlament sklepal dne 28. septembra.

— Odprava smrtne kazni v Švici. Zvezni svet švicarski je odobril poročilo k načrtu novega švicarskega kazenskega zakonika, ki pomenostavlja 25 kantonalnih kazenskih zakonov in med drugim tudi odpravlja smrtno kazen. Poročilo o tem pravi: Ob ugotovitvi kakovosti kazni je bilo najprej odgovoriti na vprašanje, ali se smrtna kazen sprejme ali ne. Smrtna kazen je bila v prejšnjih letih skoro za vse zločine do velikih reform osemnajstega stoletja, ki so na njeno mesto postavile kazen izgube svobode v sredo kazenskega sistema. Toda tudi od takrat se je kazen omilila, ne le da se je uporabljala malo, na prav malo zločinov (umor, morda tudi veleizdajstvo); cela vrsta držav je je povsem odpravila, tako Rumunija, Portugalska, Nizozemska, Italija, Norveška in Rusija, poslednja večkrat, zadnjič leta 1917. Posamezni kantoni v Švici so odpravili smrtno kazen. Zvezna ustava z dne 29. maja 1874. je pri mesla potem v členu 65 prepoved smrtne kazni,

revizija z dne 18. maja 1879. pa je popravila ta člen: »Zaradi političnega prestopka se ne sme izreči nobena smrtna sodba«. Za sprejem tega ustavnega člena je glasovalo 200.485 proti 181.588 državljani. V poteku je bila smrtna kazen zopet uvedena, tako, da imajo sedaj v osmih kantonih in v dveh polkantoni, ki imajo po ljudskem štetju v 1910. letu 924.000 prebivalcev ali 24.56 odstotkov švicarskega skupnega prebivalstva. Za odpravo kakor tudi nasprotno se dajo navesti dobri razlogi. Kak vreden pomen pa se ne more pripoznati niti eni, niti drugi skupini argumentov. Odklanjamo smrtno kazen, ker je sirova, fino čustveno zadržan način kazni, ker se z njeno izvršitvijo uniči ne le zločinec, temveč pod razmerami tudi poboljšljiv človek, ker nima v sebi vzgojevalnega cilja kazni in ker ni nikako nepogrešljivo sredstvo v boju proti zločinstvu. K tem splošnim opazovanjem pridejo še taka, ki so utemeljena v naših posebnih razmerah. Že dejstvo, da se je smrtna kazen v pretežnem delu Švice odpravila, prepoveduje, da bi se smrtna kazen sprejela v švicarski kazenski zakonik. Tudi niso dani nikakoli tehtni razlogi za javno varnost, saj v kantonih brez smrtna kazni varnost nikakor ni trpela. Vsekakor je treba računati na to, da bo odprava smrtna kazni zadela v nekaterih delih dežele na močan odpor. Zato naj bi rešitev tega vprašanja prepustila kantonom. Vendar ne glede na zakonsko-tehnične težave, da se napravi enako zakonsko predlogo, umerjeno obema možnostima; gotovo je, da se v zvezni ustavi obljubljena pravdna enota ne more smatrati kot izvršena, ako ostane ravno najtežja kazen prepuščena kantonom, da jo uredi.

— V Švici groze z generalno stavko. Nevarnost generalne stavke v Švici je vedno večja. Konferenca centralnih švicarskih železniških zvez, ki je zborovala pred tremi dnevi v Baselu, izjavlja v soglasno sprejeti resoluciji, da se železniško osebje s privolitvami, ki jih je zvezni svet švicarske republike naklonil in dovolil, ne more zadovoljiti, ker premalo upoštevajo gospodarsko stisko železničarjev in ker ne delajo nobene razlike med poročenimi in neporočenimi, kar se ne da opravičevati. Konferenca pozivlja svoje zastopnike, da razložijo še enkrat zveznemu svetu svoje zahteve in se odločijo potegnejo za izpolnitev teh zahtev. Železničarji pa se pozivljajo, da pripravijo organizacijska bojna sredstva. Končno stališče, predvsem glede generalnega štraka si konferenca še pridržuje; odvisno je vse od tega, kako se končajo pogajanja.

— Clemenceau o porazu nemške armade. Kakor smo že poročali, je francoski ministrski svet podelil generalu Fochu, poveljniku alpirskih čet na zapadni fronti, dostojanstvo francoskega maršala. Utemeljujoč tozadovoljni predlog v ministrskem svetu je ministrski predsednik Clemenceau povdarjal, da stavi svoj nasvet v imenu francoske vlade in — kakor pač sme trditi — tudi v imenu francoskega naroda. V trenutku, ko je sovražnik na fronti 100 kilometrov prišel grozno ofenzivno proti Franciji, pri čemer je računil na to, da izsili odločitev in vsili Franciji nemški mir, ki bi pomenil suženjstvo vesoljnega sveta, so ga porazile hrabre francoske čete, na čelu jim general Foch. Pariz je osvobojen preteče mu nevarnosti, Soissons in Chateau Thierry sta zopet v francoskih rokah; več kakor dvesto vasi je zopet osvobojenih, nad 35.000 vjetnikov je ostalo v naših rokah. Z enim mahom je zmagovita zavezniška armada vrgla Nemce od bregov Marne do Aisne nazaj. In to veliko zmago je sijajno izvajal general Foch. Zaupanje, s katerim je cela Francija, s katerim so vsi zavezniški spremijali Fochove operacije, se je v polni meri izpolnilo. Francija podeli zaslužnemu možu dostojanstvo francoskega maršala. To odlikovanje naj ne bo samo plačilo za izredne zasluge, zagotovi naj tudi za bodočnost avtoriteto velikega moža, ki bo armado entente vodil do končne zmage.

— Iz angleškega parlamenta. Kakor smo že včeraj poročali, je angleški prvi minister Lloyd George podal v parlamentu izjavo o vojnem položaju in o ustanovitvi zveze narodov. O izjavi se je razvila debata, v katero je posegel tudi bivši liberalni minister Samuel. Govornik ni zadovoljen z izvajanjem prvega ministra o zvezi narodov. Ustanovitev zveze narodov je poleg zmage največja naloga državnih. Veseli ga, da veruje ministrski predsednik v zvezo narodov, želi pa, da bi se Lloyd George v tej zadevi v imenu vlade bolj jasno izrazil. Glas, ki smo ga slišali iz Washingtona, je bil drugačen, kakor glas, ki smo ga doslej slišali iz Downing Streeta. Nekaj ljudi

misli, da je že prišel čas, da bi stopili v stik s sovražnikom in da bi končali vojno. Toda duh, ki vleče narode v vojno, še vedno vlada v Berlinu. Govornik izjavlja, da je v poglavitnih zadevah iste misli, kakor prvi minister, tudi kar se tiče mirovnega vprašanja, ter je končal z besedami: Nočemo nadaljevati vojno iz gospodarskih vzrokov.

— Reforme v Indiji. V angleškem parlamentu se je te dni predložil nasvet poslancev Montagues in Cheldorff o upravnih reformih Indije. Poročilo se je obema zbornicama ob enem predložilo. Lord Islington je v imenu vlade izjavil, da se vlada o predlogu še ni posvetovala.

— Amerikanci proti trgovinski vojni. Amerikanski listi, tudi oni iz obližja Wilsonovega, se izjavljajo proti nameri Lloyd Georgeja glede gospodarskega in trgovinskega boja po vojni. Ameriška vlada neče ničesar slišati o gospodarski vojni po sklepu miru. »World« prav posebno povdarja, da Amerika ni privolila in ne more privoliti v poznejšo gospodarsko vojno z Nemčijo.

— Amerika rapidno pomnožuje svojo morarico. Plovbeni urad v Washingtonu uradno poroča: S koncem julija je bilo spušenih v morje 631.944 ton ladij z mrtvo težo 238.025 ton. Skupaj je bilo v tekočem letu izpušenih v morje ladij za 1.719.536 ton.

Objava.

Glavni odbor socijalno-demokratske stranke Hrvatske i Slavonije na svojoj je sjednici od 2. kolovoza o. g. jednoglasno zaključio:

1. Glavni odbor stoji na stanovištu punog samoodredjenja naroda,..... a priznajući zaključke balkanske socijalističke konference od 1910. godine te ljubljanske konference od 1909. godine, traži ujedinjenje Slovenaca, Srba i Hrvata, kao jedinstvenog troimenog naroda,..... U radu za ovaj cilj nastupat će socijalno-demokratska stranka smostalno i neodvisno.

2. S obzirom na to, što zakon o izornoj reformi za hrvatski sabor još nije stupio na snagu te u tome vidi nastojanje reakcionarnih gospodujućih klasa Ugarske i njihove vlade, koje imaju svoje potajne sumišljenike i u Hrvatskoj, upozorava G. O. pristaše stranke, da se pripreme na ponovno poveljenje borbe za opće, jednako, izravno i tajno pravo glasa, kao temelj i početak demokratizovanja političkih uređaba Hrvatske. — Glavni odbor soc. dem. stranke Hrvatske i Slavonije.

Jean Longuet.

Jean Longuet, tisti socialist, ki ubira sedaj na francoskem struno sporazumnega miru, in ki ima za seboj večino francoskega socijalističnega sveta, spada že po svojem rojstvu, izobrazbi, vzgoji in delovanju k socijalistični Internacionali. Na njegovo življenje so vplivali trije kulturni narodi. Kot najstarejši sin komunističnega begunca Karla Longueta, ki je stal s svojimi sodrugi za svojih dijaških let v opoziciji proti drugemu cesarstvu, in ki se je že tedaj otrešal vsesplošno razširjenega vpliva klasičnega jakobinstva, je moral preživeti Jean Longuet vsa svoja otroška leta v Angliji, kjer se ni priučil le angleškemu jeziku, temveč se je navzel tudi angleškega duha in prišel v stik s kulturnimi strujami in socijalističnimi idejami angleškega naroda. Vse to je, kakor po usodi določeno, plodovito učinkovalo na dovtetnega duha mladega socialista, ki je postal nekaj srednik med francosko in angleško socialno demokracijo. Njegova mati je bila duhovita hči Karla Marksa, Jenne, ki pa jo je izgubil že v prvi mladosti, kmalu nato mu je umrl tudi oče. Ko se je kot mladenič vrnil v Pariz, se je posvetil, zvest tradicijam svojih prednikov, juridičnemu študiju in preživel to študijsko dobo v krogu mladih, akademičnih francoskih socialistov, ki so idealni in ukazeljni komaj čakali, da stopijo v življenje kot borci za svoje ideale.

Jean Longuet je kmalu tudi v širših krogih nastopal propagandistično in organizatorično ter dosegel v francoski socijalistični stranki nenavadno hitro tisto stališče, ki ga je pomaknilo tudi v Internacionali v ospredje. Prvič je nastopil v razvoju francoskega socializma samostojno in aktivno povodom velikega strankarskega spora med reformisti in revolucionarji. Tedaj je pripadal stranki Socialiste Français, ki jo je vodil Jaures; ta stranka je imela takrat hud boj s Parti Socialiste de France, v kateri so se združevali v močno opozicijo takozvani Guesdisti pod vodstvom socialističnega Guesda samega in Longuetaovega strica Lafarguea ter revolucionarni blanquisti pod vodstvom Baillanta. Longuet je bil član radikalnega krila reformistične skupine, in njegova misel je bila, da bi odvrnil skupino radikalnih reformistov od ministerializma. Razen taktične spretnosti Renaudela je v prvi vrsti zasluga ognjevitiga in požrtvovalnega Longueta, da se je po amsterdamski konferenci posrečilo doseči v stranki enotnost in skupno taktiko. Vredno je še omeniti, da ni imel Jean Longuet med vsemi svojimi političnimi nasprotniki nobenega osebnega sovražnika.

V parlament je bil izvoljen Longuet leta 1914. kot zastopnik pariškega predmestnega volilnega okraja. Po izbruhu vojne je bil med prvimi, ki se niso le prizadevali, ostati idealom mednarodnega proletarskega osvobodilnega boja zvesto ob strani, temveč so se tudi odločili, pripraviti v stranki sami tla za čim prejšnjo mednarodno sporazumljenje. Tako je prišel v opozicijo proti taktiki večine, sestoječe iz skrajnih reformistov in francoskih »Marksistov«, ki so se združevali pod nazivom Guesdistov. Sedaj pa je izšel iz tega boja zmagovito in Internacionala gleda nanj polna zaupanja in nade. Francoska socialistična stranka, razcepljena doslej na dvoje in v hudih medsebojnih bojih, je našla zopet pot Internacionalne, in usoda je hotela, da jo je privedel na pot vnuka onega moža, ki je prvi zaklical v svet: »Proletarci vseh dežel, združite se!«

Dnevne vesti.

— Stavka branjev v Ljubljani. Ljubljanski magistrat je bil tako predrzen, da je zanteval, naj prodajajo ljubljanske branjeveke sadje po tistih cenah, ki jih predpisuje postava. To je velika predrznost. In ker so branjeveke prebrsane ženske, so si mislile, rajši kot bi prodajale po postavnih cenah, ne prodajamo nič. Po postavah se pa že ne bomo ravnale, pa rajši stavkamo, in tako se je zgodilo, da je Ljubljana že ves ta mesec brez sadja. Vsekakor pa stvar ni povsem taka. Opazili smo, da imajo prekupčevalci kar po več shramb in zalog, eno v tem koncu mesta, drugo pa v drugem. Če bi že nesreča hotela, da bi blagu prišli na sled v enem kraju, pa jim to ostane v drugi shrambi; na trg pa tako ni treba hoditi, ker nas kupci poznajo, lahko napravimo kupčijo kar na cesti, kjer se srečamo. Ljubljancem naj pa hodijo na trg gledat postavne cene, če bodo siti od njih. Zaupna kupčija pa je še bolj izvedena. V četrtek teden sem bil jutraj na Martinovi cesti. Tam sem opazil skupino prekupčevalk, ki so čakale na okoličane. Žena pripelje na vozu s konjem okolo 50 kg krompirja, vrečo fižola, nekaj surovega masla in precej mleka. Kupcem ni hotela nič prodati, pač pa je prodala vse skupaj prekupčevalkam, ki so kupile vse blago in ga odnesle potem proti Zeleni jami. S kmetico so se dogovorile, kdaj naj jim zopet kaj pripelje. Ljubljana je torej popolnoma bojkotirana. V mestu le malo zraste, v okolici mesta pa prestrežejo ves uvoz prekupci. Občina sama se pa še ni dvignila toliko, da bi izvedla čimširšo preskrbo z vsakovrstnimi živili. Enako kakor s sadjem in novim blagom je tudi vsem drugim blagom: če si zaupna oseba, če imaš dovolj denarja dobiš vse, kar potrebuješ in ni treba ne karte, ne legitimacije. Ti pa, ki veruješ postavam, ki se zamašiš na realnost trgovine in misliš, da je prehrana vestno izvedena, pa strdaj in pogini! Kaj postava, kaj obči blagor!

— Ustanovitev ministrstva za ljudsko zdravstvo. Današnja »Wiener Zeitung« objavlja v razglasu celotnega ministrstva, da prične to ministrstvo z današnjim dnem poslovati. Obenem objavlja uradni list tudi osebje za to ministrstvo.

— Cene za sladkor se zopet zvišajo. Sladkorni trgovci in druga sladkorna podjetja raznašajo v časopisih vesti, da je v kratkem pričakovati znatno povišanje sladkornih cen in vseh sladkornih živil. Komu v korist in komu v škodo — to vemo!

— Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske v času od 28. julija do 3. avgusta 1918: Novorojencev 14; umrlo je 24 oseb, med njimi 17 domačinov in 7 tujcev, in sicer za grižo 2 osebi, za jetiko 5 oseb, med temi 3 tujci, za mrtvoudom 1 oseba, za različnimi boleznimi 16 oseb. Za nalezljivimi boleznimi je obolel za tifuzom 1 domačin, za grižo 3 domačini in 1 vojak.

— Iz srednješolske službe. Provizorični učitelji na prvi državni gimnaziji v Ljubljani Fran Gnejzda, Rudolf Grošelji, Fran Kobal, Ivan Dolenc, Andrej Prebil in Alojzij Sodnik, provizorični učitelj na državni realki v Idriji dr. Fran Čadež in provizorična učitelja na državni gimnaziji v Novem mestu dr. Milan Šerko in Fran Dolžan ter suplent dr. Josip Rožman so imenovani za prave učitelje v devetem činovnem razredu.

— Zdravstveni svetnik primarij dr. Iv. Jenko je praznoval v četrtek 25-letnico, odkar deluje v ljubljanski deželni bolnici.

— Pevskemu društvu »Slavec« je v rdečem salonu »zabjeskega guvernerja« bivši navdušeni pevec, trgovec K. Lindtner daroval 100 K kot dvakratno ustanovno, enkratno ustanovnino 50 K paneimenovan uradnik iz trnovskega okraja.

— Napad na mestnega stražnika. Na Glincah pri Ljubljani je bil napaden mestni stražnik

kažejo s kakršnokoli izkaznico ubožne akcije, plačajo kilogram p o l K, vse druge stranke pa po 2 K.

Revizija strank, ki prejemajo izkaznice za živila. Ker se je izselilo iz Ljubljane precejšnje število strank in dijakov, ne da bi jih stranke ali hišni gospodarji odglasili, se bode vršila v kratkem revizija vseh strank, ki so vpisane pri krušnih komisijah. Razven tega se bodo izdale hišnemu gospodarju nove legitimacije za vse stranke, ki stanujejo v hiši.

Gg. hišni gospodarji se opozarjajo na tozadevni razglas, ki se objavi v kratkem v tukajšnjih dnevnikih.

Razno.

* **Cena avstrijskega denarja v Nemčiji.** Češki listi poročajo: Po Šleziji hodijo agentje, največ židovski, ki nakupujejo papirne nemške marke, komad za 1 K 90 vin. in tudi za 2 K. V Nemčiji morajo sprejemati našega denarja, ni ga mogoče oddati ne v restavracijah, ne v trgovinah. Kjer pa ga vendar sprejmejo, store to z nevoljo in odštejejo 58 pfenigov za eno krono.

* **Krepostne nagrade na Francoskem.** Francoska akademija je razdelila letošnje krepostne nagrade, 80.000 frankov, družinam z številnimi otroci. Nagrado po 5000 frankov sta prejela dva očeta, ki imata vsak 21 otrok. Nagradi po 2500 frankov sta pripadli dvema očeta z 19, oziroma 15 otroci. 19 drugih družin, ki imajo skupaj 389 otrok so bili obdarovani z nagradami 2500 do 2000 frankov.

* **Usoda ruske carice.** »Temps« poroča, da so boljševiki privolili, da se carica in njene hčere izroče Španski.

Zavarovalni oddelek c. kr. avstrijskega vojaškega zaklada za vdove in sirote

(pogodbena družba: c. kr. priv. življensko-zavarovalna družba Avstrijski Feniks na Dunaju) je izdal spis o vojnem posojilu, ki obsega najprej vrsto izjav odličnih osebnosti o pomenu podpisovanja vojnih posojil in vojnoposojilnih zavarovanj. Drugi oddelek govori o nalogah in delovanju zavarovalnega oddelka; zadnji oddelek objavlja mnogobrojna zahvalna pisma. Vojno zavarovanje je doslej podprlo skoraj eden milijon družin po vojaki, vdovam in sirotam po umrlih in padlih vojaki je doslej bilo izplačanih preko 30 milijonov kron. Nadalje se je doslej sklenilo mnogo nad 500.000 vojnih zavarovanj za preko 800 milijonov kron; izven tega je brez ozira na zavarovanje bilo nabranih preko 250 milijonov kron podpisov vojnega posojila. Skupno je vojaški zaklad za vdove in sirote pomnožil uspeh podpisov avstrijskih vojnih posojil za več nego eno milijardo kron. Tudi potom vojnoposojilnih zavarovanj je bilo priskrbljenih nad 100.000 vojaških družin za primer, da padejo njihovi reditelji v vojni. Zavarovanje vojaških sirot, s katerim bo v kratkem času preskrbljenih na tisoče sirot, je poklicano, tvoriti nekoč sklepni kamen vojaškega zaklada za vdove in sirote.

Iz zahvalnih pisem, ki so natisnjena v knjižici, je razvidno, da se zavarovanje izvršuje v upravnem duhu v blagor ljudstva in da se v pre mnogih slučajih izplačajo vsote, ki prese-gajo pogodbene obveznosti.

Iz nekega drugega poročila istega zaklada je razvidno, da so samo podpisi vključno dose-danje uspehe pri VIII. vojnem posojilu na pod-lagi vojnoposojilnih zavarovanj presegli zne-sek 1100 milijonov kron in da je bilo doslej po zakladu za vdove in sirote doprinešenih k skupnemu uspehu avstrijskih vojnih posojil nad 1700 milijonov kron. Uspeh podpisovanja po zakladu se bo še znatno stopnjeval, ker se v smislu pooblastila c. kr. pošto-hranilničnega urada priglasi iz skupnih nabiranja kakor tudi zavarovanja vojnega posojila še nadalje spre-jemajo. Tudi vsak nadaljnji podpis in vsako za-varovanje vojnega posojila pri vojaškem za-kladu za vdove in sirote zviša s polnim podpi-sanim oziroma zavarovalnim zneskom skupni uspeh VIII. vojnega posojila.

Natančnejša ustmena in pismena pojasnila o vojnem in vojnoposojilnem zavarovanju dajejo in predloge sprejemajo deželni zavarovalni od-delek za Kranjsko v Ljubljani, Frančevo na-brežje I. II. nadstr., okrajni zavarovalni oddelki v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani, (Frančevo nabrežje I. I. nadstr.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Ru-dolfovem in njih pooblaščen zastopniki.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Uradnik išče
— stanovanje —
s kuhinjo, 2—3 sobami, v mestu ali v bližini mesta od avgusta ali septembra dalje. Ponudbe pod »Stanovanje« na poštni predal štev. 2, Ljubljana.

Več delavcev in delavk

sprejme Kolinska tovarna
kavnih primesi v
Ljubljani.

SIGORIN
zatre čudo-
vito naglo **STENICE**

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: **Lekarna „pri upanju“ (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.**

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte ga vojakom!

GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA
Stolna ulica 2-4 Stari trg št. 21
Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa
Se s staro pnevmatiko
šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.
Posebno nizka cena za preprodajalce.

Miši, podgane, stenice, ščurki!
Izdelovane in razpošiljane preizkušene radi-kalno učinkujočega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 5—; tinktura za stenice K 2, posebna močna tinktura „Prevasil“ K 3-50; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesu K 1-50 in K 3; semspadajoči razprševalec K 1-20; tinktura za človeške uši K 1-50; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 1-50; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3; Pošila po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa **M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.**

V deželnem KINO CENTRAL gledišču!

Petek, dne 9. in sobota 10.
V Berlinu in na Dunaju
z velikim uspehom pro-
izvajani igrokaz

Razburkano valovje.

Po noveli Karla Hauptmanna.
Okusno izdelani igrokaz?
Ni za mladino.

Nedelja 11. in ponedeljek
12. avgusta:

Najbolj učinkujoči in najpre-
sljivejši film sedanjosti

Konrada Hartla
življenska usoda

ob kateri se solzi vsako oko,
v glavnih vlogah člana c. kr. dv.
gledališča: **Maria Mayen —**
Walter Huber.

Prve predstave vsak dan tudi za mladino.

Torek, dne 13. avgusta

Posebne predstave!

AHASVER
II. del.

Velika tragedija ljubosumnosti.

Samo en dan!

Ni za mladino.

Predstave se vrše v delavnikih ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer, v nedeljah in praznikih ob pol 11. dopoldan, ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer.

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote

zavarovalni oddelek

(pogodbena družba; c. kr. **Avstr. Feniks na Dunaju**)

sprejema še nadalje

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnimi posojili osme ali prejšnjih izdaj.

Zahtevajte ustmena ali pismena pojasnila pri deželnem zavarovalnem oddelku v Ljubljani, (Frančevo nabrežje I. II.) pri okrajnih zavarovalnih oddelkih v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani, (Frančevo nabrežje I. I. nadstr.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in pri njih pooblaščenih zastopnikih.

Sprejemajo se spretni in zanesljivi akviziterji.